

ZEN JE PRÁVĚ TADY

poučné příběhy a anekdoty
Shunryu Suzukiho

Volvox Globator

ZEN JE PRÁVĚ TADY

Poučné příběhy a anekdoty

SHUNRYU SUZUKIHO,

autora knihy

Zenová mysl, mysl začátečníka

Uspořádal David Chadwick

ZEN JE PRÁVĚ TADY

Zen Is Right Here

uspořádal David Chadwick

přeložila Věra Hrůšová

Copyright© David Chadwick, 2001

Translation© Věra Hrůšová, 2012

ISBN 978-80-7207-943-8

Z anglického originálu Zen Is Right Here

vydaného roku 2007 nakladatelstvím Shambala Publications, Inc.,

Boston, Massachusetts

přeložila Věra Hrůšová

Odpovědná redaktorka Terezie Houšková

Obálka Jakub Troják

E-kniha, grafická úprava PureHTML.cz

Vydalo nakladatelství & vydavatelství Volvox Globator

Štítného 17, 130 00 Praha 3

www.volvox.cz

jako svou 958. publikaci

Vydání první

Praha 2007

Adresa knihkupectví:

Volvox Globator

Štítného 16

Praha 3 – Žižkov 130 00

ÚVOD

Róši Shunryu Suzuki, zenový mnich linie sótó z Japonska, přijel v roce 1959 ve věku 55 let do San Franciska. Účastnil se zde jako vyslanec shromáždění amerických Japonců, které se konalo v japonské čtvrti v ulici Bush street v chrámu Sokoji neboli chrámu mise Sótó Zenu. Jeho mise však přesáhla to, co měl jeho hostitel na mysli. Suzuki naplnil svůj sen o tom, jak seznámí Západ s Buddhovou moudrostí a osvícením, tak jak se to sám naučil od svých učitelů. Těm, které filosofie Zenu přitahovala, přinesl něco, co mohli přímo provádět – *zazen* (zenovou meditaci) a zenovou praxi (uplatnění *zazenu* v každodenním životě). Brzy se kolem něj vytvořila komunita žáků; mnozí z nich se přestěhovali do blízkosti Sokoji, aby mohli chodit časně ráno a večer na *zazen*.

V roce 1964 se začala menší skupina žáků scházet v Los Altos, v jižní části San Franciska. Další skupina vznikla v Mill Valley a v Berkeley. Róši Suzuki, tak ho nazývali, se k nim zpravidla jednou týdně připojil. Dokud nebylo v roce 1967 založeno Horské zenové centrum v Tassajara Spring uprostřed divočiny Montereyského kraje, žil výhradně v Sokoji. Toto horské centrum nebylo pouze prvním buddhistickým klášteřem pro zájemce ze Západu, ale i prvním zenovým klášteřem, který navzdory tradici dovoloval mužům a ženám, manželským párům i jednotlivcům cvičit společně. V této knize je popsáno mnoho událostí, které se odehrály právě zde. V listopadu roku 1969 opustil róši Suzuki Sokoji a založil městské rezidenční zenové centrum na Page street v San Francisku. Zde roku 1971 zemřel.

Podle róši Suzukiho je srdcem zenového chrámu zendó, nebo-li zenová hala. V něm sedával společně se svými žáky v *zazenu* (často nazývaném prostě „sezení“), účastnil se formálního jídla a obřadů, při kterých se zpívaly *sútry* – buddhistická písma. Míval zde i přednášky, které se nazývaly promluvy *dharmy*. *Dharma* je sanskrtský výraz pro Buddhovo učení. Obvykle zde časně ráno a večer probíhala jedna nebo dvě čtyřicetiminutové periody *zazenu*. Občas se konal *sešin*, který trval

sedm dnů – zazen probíhal od časného rána do noci a byl přerušován pouze krátkými periodami chůze, jídla, přednášek a krátkých přestávek. Suzuki během sešinu vedl se svými žáky osobní formální rozhovory nazývané *dokusany*.

Suzukiho hlavní učení spočívalo v tichu – ve způsobu, jakým zvedl šálek čaje, jak se s někým potkal, když kráčel po cestě nebo chodbou, nebo jak se účastnil se svými studenty práce, jídla a meditace. Když se však naskytla příležitost něco říci, zapůsobil velkým dojmem. Tato kniha je záznamem takových dojmů, každá krátká výměna byla uložena v mysli některého jednotlivce, který ji u sebe nosil po třicet i více let. Když se na tyto záznamy letmo podíváme, uvidíme, že róši Suzuki nepoužíval žádný systém ani pravidla. Zdůrazňoval, že neuchopitelný duch buddhismu je to, co trvá, zatímco výraz tohoto ducha se neustále mění. Řekl, že Buddhovo učení se týkalo určitých okamžiků, lidí a situací a bylo tedy relativní a nedokonalé.

Shunryu Suzuki ovlivnil tisíce lidí, buddhisty i nebuddhisty. Na mnohé zapůsobil přímo, ale mnohem více lidí ovlivnil skrze dobře známou sbírku svých přednášek nazvanou *Zenová mysl, mysl začátečníka*. Dnes jsou všude na Západě malé skupiny buddhistů jeho linie i ostatních linií, které existují také díky úsilí tohoto muže.

V roce 1999 jsem vydal Suzukiho autobiografii *Zakroucená okurka: Život a učení Shunryu Suzukio*. Pokračuji ve sbírání ústních historek z té doby, dělám rozhovory a píši si s lidmi o jejich zážitcích s róši Suzukim a se zenovou praxí a uvažuji o tom, co jsem se během pěti let, kdy jsem s ním studoval, naučil. Kniha *Zen je právě tady* je výňatek z těchto záznamů, z archivu zenového centra a z několika dalších pramenů. Název je odvozen z jednoho rozhovoru v této knize. „Zen je všude,“ souhlasil Suzuki róši a dodal: „Ale pro tebe je zen právě tady.“

Doufám, že vám moudrost róši Suzukiho přinese užitek; měl ve vás velkou důvěru.

PROMLUVY

Jednou ráno, když jsme seděli v zazenu, pronesl róši Suzuki krátkou improvizovanou řeč: „Každý z vás jste svým způsobem dokonalý... a můžete provést ještě drobné vylepšení.“

Jednou jsem se róši Suzukiho zeptal: „Co je to nirvána?“

Odpověděl: „Vidět jednu věc skrz naskrz.“

Jednoho horkého dne v Tassajaře si róši Suzuki a skupina žáků vzali pár nástrojů a vydali se prašnou cestou do hor, aby zde začali uskutečňovat svůj projekt. Když se vyškrábali na vrchol, zjistili, že dole zapomněli lopatu. Začalo dohadování, kdo by se pro ni měl vrátit. Když byla debata u konce, žáci si uvědomili, že róši mezitím zmizel. Byl již v půli cesty vraceje se pro lopatu.

Jednou jsem si róši Suzukimu stěžoval na lidi, se kterými jsem pracoval. Pozorně mě poslouchal. Nakonec řekl: „Pokud chceš vidět ctnost, musíš mít klidnou mysl.“

Při dokusanu se jeden žák zeptal: „Když v lese spadne strom a nikdo to neuslyší, bude tam nějaký zvuk?“ Róši Suzuki odpověděl: „Na tom nezáleží.“

Byl to můj první sešin a ještě neskončil ani první den, a já už jsem byla přesvědčená, že to nezvládnou. Toho odpoledne probíhaly dokusany a na radě byl zrovna můj muž. Požádal róši Suzukiho, abych směla jít na dokusan místo něj. „Udělala jsem chybu,“ řekla jsem róšimu. „Přišla jsem jen proto, abych byla se svým mužem. Ten sešin nemohu zvládnout.“

„To není chyba,“ řekl róši důrazně. „Můžeš samozřejmě odejít. Jenže ono není kam jít.“

Jednou se róši Suzuki přiblížil k jistému žákovi, který zrovna pobýval v meditační hale, a řekl mu: „Stačí být prostě naživu,“ a na to se otočil a odešel.

Jednou večer jsem po promluvě dharmy položil róši Suzukimu otázku ohledně života a smrti. Podíval se na mě a nad jeho odpovědí splaskl můj strach ze smrti jako bublina. „V nějaké formě budeš v tomto vesmíru vždy existovat,“ řekl.

Jednou během přednášky róši Suzuki řekl: „Když cvičíme zazen, měli bychom být jako někdo, kdo umírá. Pro takového člověka tu není nic, o co by se dalo opřít. Když tohoto stavu dosáhnete, nic vás již neoklame.“

Jeden žák v Tassajaře seděl v pokoji róši Suzukiho na tatami podložce naproti svému učiteli. Stěžoval si, že ho často honí mlsná, a ptal se, co s tím má dělat. Suzuki sáhl pod stůl: „Na, vezmi si bonbón.“

Jeden žák, kterého stravovaly emoce a pláč, se úpěnlivě dožadoval:
„Proč je tu tolik utrpení?“

Róši Suzuki odpověděl: „Je to naprosto bezdůvodné.“

Během sešinu v Sokoji se jeden mladý muž zeptal róši Suzukiho: „Jak by měl člověk, který praktikuje zen, naložit se svým volným časem?“ Suzuki nejprve vypadal udiveně a zopakoval otázku: „Se svým volným časem?“ Pak zopakoval tu otázku ještě jednou. A pak se začal chechtat, až se za břicho popadal.

Jedním z žáků róši Suzukiho byl i vydavatel beatnické literatury. Po roce a půl cvičení se sešel s róšim u osobního rozhovoru. Řekl mu, že už nemůže pokračovat, neboť pokaždé, když sedí v zazenu, ho přemůže pláč. „Nesnesu to,“ řekl, „už zde nemohu být, odcházím.“ Suzuki na něj nenaléhal, aby zůstal. Pouze řekl: „Zkoušíš a zkoušíš a nedaří se ti... a potom pronikneš hlouběji.“

Jeli jsme s róši Suzukim z Mill Valley Zendo do Sokoji. Můj kamarád, který seděl na zadním sedadle a kterému čouhala z kapsy u košile krabička jeho oblíbených cigaret, položil Suzukimu otázku ohledně zenu. „Zen je těžký,“ řekl Suzuki. „Je přinejmenším tak těžký jako přestat kouřit.“